

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztik: Dr. KUN BÉLA és Dr. RÉVÉSZ IMRE. Főmunkatárs: Dr. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A reformáció kísértései.

Lukács 4: 13. És elvégezvén minden kísértést az ördög, eltávozték tőle egy időre.

Tehát csak „egy időre“ távozott el Jézustól az ördög. Miattunk, értünk, helyettünk való áldott szenvedésének az Atya akaratából szükséges tartozéka volt, hogy megkísérttessék még azután is. A Sátán arra nézett rá baljós-latú ragyogással a Néki felajánlott királyi korona fényéből. A Sátán keverte a getsemánéi pohár halálosan keserű ürmét. A Sátán harcolt, mert harcolni az Egyszülöttnek szentséges szívéért — a nagy Jajszó pokoli mélységeiben — még a keresztfán is.

Krisztus anyaszentegyházának pedig Krisztussal együtt kell szenvednie, mert csak ezzel válik teljessé Urával és Fejével való egysége — hálában, engedelmisségben és élet-összeforrásban. Ebből az következik, hogy az Anyaszentegyháznak Isten akaratából ezen a földön szünetlen megkísértetés a sorsa. Nem kivétel ez alól az Anyaszentegyháznak az a földi része sem, amelynek mi, Isten ígéje szerint reformált keresztyének vagyunk gyermekei.

1. „*Mondd e kövek, hogy változzék kenyérré...*“ Mindig nagyon nagy kísértés volt az Anyaszentegyház számára, amikor azt engedte magával elhíttetni, hogy neki a nagyobb földi boldogság biztosítása a feladata. Ebben a kísértésben azt a kétségtelen tényt vette alapul a Sátán, hogy ott, ahol az emberek Isten ígétét igazán befogadják s a Krisztusnak valóban engedelmeskednek, *csakugyan* nemcsak a kőszívek válnak hússzívekké, hanem nagyon sokszor maguk a kövek is kenyerekké: odaadóbb, becsülete-sebb, termékenyebb lesz a munka és buzgóságosabb a magáét másokkal megosztani kész emberszeretet. De az már a Sátán tévelyítése volt, amikor a keresztyén hitnek és életnek a célját és az értékmérőjét is abban jelölte meg, hogy látható eredményeket tudjon produkálni a földi boldogság fokozása terén — és abban, hogy *mennyi* ilyen tud produkálni. Ide vágott a jócselekedetek középkori túlértékelése, de

éppúgy ide vágott a forradalmi keresztyén szekták minden vallásos szocializmusa és kommunizmusa (el egészen az ismert és sokszor teljes jóhiszeműséggel hangoztatott mai jelszókig: „Jézus volt a legelső szocialista“; „az apostolok voltak a legelső kommunisták“); ezt a kísértést *győzte* le a reformáció, akkor, amikor a nagy parasztforradalmak ügyével minden megértése mellett sem azonosította magát — és ennek a kísértésnek estek áldozatul a reformáció örökösei, amikor, különösen az amerikai protestantizmus világában valami általános humanitárizmussá fokozták le az egész keresztyénséget.

Jézus szava örök: „*Nemcsak kenyérral él az ember, hanem az Istennek minden ígétével.*“ Ahol az Ige megszűnt a keresztyén, a református egyéni és egyházi életnek középpontja lenni — ott a legnagyobb „szociális“ eredmény is csak sátáni szemfényvesztés. Semmiféle szociális jelszónak és akciónak — amelyek különben, ha nem öncélként, hanem az Ige központjából vont sugarakként tekintjük őket, föltétlenül és magától értődőleg szükségesek —, nem volna szabad elterelnie ettől az egyetlen és pótolhatatlan élet- és erőközponttól a Krisztus reformált földi egyházát.

2. „*Néked adom mindezt a hatalmat és ezeknek dicsőségét...*“ Nem kell mondani, hogy a világhatalom kísértésének hányszor megesett az egyház. Hányszor következtette a Sátán sugallatára abból a bizonyos tényből, hogy az ő Ura a világnak is ura — azt, hogy tehát ezen a világon neki, az egyháznak is uralkodnia kell, mégpedig, mivel e földi világban embernek másként uralkodnia nem lehet, *emberi, földi* módszerekkel. A reformációnak ez volt a római egyházzal szemben az egyik legsúlyosabb és legjogosabb kritikája. De változott formák közt maga is sokszor elbotlott a Sátánnak folyvást összetépett s mégis folyvást kifeszítve tartott vén hálójában. A protestáns államegyháziság, a politikai protestantizmus, történetileg szemlélve bármely szükségképpen alakulatok voltak is, az Ige fényében a kísértés megannyi hálójának bizonyultak. Megvan a dicső történeti háttére annak, hogy a magyar református-

ság a maga vallásáról még ma is igen nagy részében politikai kategóriák szerint gondolkozik, — de ennek szomorú visszája aztán a jelennek az a sötét képe, hogy a magyar reformátusság, legalább is anyagi téren, még mindig az államtól várja egyháza sorsának jobbra fordulását. Nem nagy elesettséget jelent-e önmagában az a folyvást megisméltódnó tónus: „Allam, segíts rajtam, jobban segíts rajtam, mert én ilyen meg amolyan *hazafias* egyház vagyok!” Ha másnak nem, legalább a Krisztus földi tagjainak tudniok kellene, hogy a hazafiság csak addig reális erő, amíg nem beszélnek róla; mihelyt beszélni kezdenek róla — s kivált *öndicséret* alakjában — azonnal a legjobb útra kerül, hogy bálványá fadjuljon.

„Az Urat, a te Istenedet imádd és csak neki szolgálj,” *Krisztusnak egyháza!*

3. .... *Vesd alá magad innét, mert meg van írva...* Az Igével hadakozó Jézusnak most — legravaszabb törként — magát az Igét feszíti ki csapdául a Sátán. A hitnek Fejedelmét és Elvégezőjét éppen hitében, abszolút istenbizalmában akarja megkötni és megbuktatni.

Krisztus egyházának és minden tagjának — minden egyes korszakában — a legnagyobb kísértése mégis csak az, amikor hitében és annak ajándékaiban elbizza magát s kihívólag követeli, hogy Isten álljon a pártjára, tegyen érte és vele csodát. Így születik meg a *fanatizmus*, ami nem egyéb, mint a „vallásos” ember önimádata és állandó Istenkisértgetése — a hívő ember alázatos és sohasem provokatív Isten iránti engedelmsége helyett. Ez burjánzott föl a középkor tömény csodakórságában, a szekták vallásos örjögésében — de ennek szelidebb s épezeért még sokkal veszedelmesebb formái lappanganak minden kihangsúlyozott „protestáns” élménykereszttségben, minden iparszerűen üzött „evangéliumi” szentimentalizmusban — egyebek közt az imádságnak theurgiává súlyosztásában is, ami más formák közt és más előfeltételek mellett a protestantizmusnak épügy veszedelmévé vált, mint ahogyan a római katholicizmusban azzá fajult. A fanatikus ember (a Sátán sugallatára) mindig azt kérdi: „Mit tudok elérni, kivívni, produkálni a vallásosságommal Isten és emberek előtt?” A hívő embernek pedig csak arra van gondja, mit akar elérni az ő engedelmsége által a maga dicsőségére Isten. Ő alázatosan vállalja, hogy Istene őt és az ő engedelmes eszközi mivoltát naponként újra próbára tegye, de ő soha nem akarja próbára tenni, megkísérteni az Istent, mert ott zeng a szívében a kísértésen győztes Urának örök tilalma: „*Ne kísérsd az Urat, a te Istenedet!*”

*

Bizony mondom: a négyszáztizenöt éves reformáció magyar örökösének nincsen szükségük sem *fanatizáló*, sem *politizáló*, sem pedig

szocializáló protestantizmusra. Csak *Krisztusra* van szükségük, aki értük is, nekik is diadalt vett a Sátánon. R. I.

KÖZÉLET

Kényszernyugdíjazás.

Székesfehérvár h. polgármestere nyugdíjaztatását kérte. Tiszteletreméltó indokul azt hozván fel, hogy bár testi és lelki erejének és munkabírájának teljes birtokában van, — mégis a 10,000 állás nélküli diplomás közül helyet kíván juttatni egy valakinek. Azt gondoltuk, hogy e nemes példát sokan követik állami, megyei, városi és egyházi funkcionáriusok nemes táborából. És ezáltal elhelyeződik majd pár száz állástalan, fiatal munkaerő. Sajnos, a nemes példa majdnem egyedülálló. Követője senki, vagy alig valaki. A Debreceni Protestáns Lap „Új nemzedék” címen rámutatott arra a veszedelemre, amely előállhat, sőt szórványosan már elő is fordult egyházunkban a kenyér után áhító és kevés belső elhivatású káplánok féktelen és semmikép sem menthető izgatásai folytán. Orvosságot is ajánl a bajra. Szerény megélhetési alkalmak létesítésében. Azonban ez a veszedelmes bajra enyhe orvosság. Radikálisabb kúra válik itt szükségessé. A kényszernyugdíjazás. Nyugdíjaztassék minden 65—70 éves lekipásztor és tanító.

Kevés a nyugdíj? „Egymás terhét hordozzátok és úgy töltsétek be az Isten akarát!” A kényszer-nyugdíjas lekipásztor számára halála napjáig vonassék le az új lelkész fizetésének 30%-a. Ez nem díjlevél csonkítás. Pár évig tart csupán. És a kenyeret kapott új pásztor örömmel törheti le kenyérének egy sarkát annak, aki neki helyet engedett. Az öreg pásztorok pedig gondtalanul élveznék a jól megérdemelt nyugalmat.

Egyházi szempontból nagy jelentőségű dolog lenne ez. Leginkább nagy gyülekezetekben ma 70—80 éves pásztorok félerővel, bár egész munkakedvvel dolgoznak. Milyen újulás lenne, ha az ilyen munkamezőkön tetterős kezek foghatnák az ekeszarvát. Lehetne meghagyni viselt állásában az öreg pásztor és mellé félfizetésre utódlási joggal coadjutort választani. Bármilyen megoldás jobb a mai helyzetenél... Számítalan fiatal erő lesi, várja a munkaalkalmat és egyházi téren van is sok aratni való... Vigyázók! Engedjétek az új nemzedék sarlóját, felelősségteljes sarlóját munkálkodni, mert a mezők túlrettek az aratásra.

Pinkóczy Gusztáv.

*

A felvetett gondolatnak nagy akadálya, hogy a nyugdíjintézet anyagi ereje nem engedi az új nyugdíjazásokat. (Szerk.)

ISKOLA

Multunk, jelenünk, jövőnk.

I.

Ötven pedagógia esztendő van a hátam mögött: láttam, hallottam, átéltem sok mindent. Ebből írok le egyetmást a mostaniak okulására.

Akkor még erősen fejlődésben volt a tanítóképzés, a tanügy. A tanító helyzete? Éppen olyan semmilyen volt, mint manapság. A képzőkben két-három évig próbálgattak a fiúkból pedagógust nevelni. Alapul ugyan a négy középiskolai osztály szolgált, de felvételi-vel a hat elemi végzett is besorozódott és akadt kiérdemesült vidéki színész — ripacs — is, mert bizony jelentkező nem túlbőven akadt. (Mi például tizen voltunk egy évfolyam.) Természetes, mert az állás, a javadalmazás már akkor sem volt valami csábító. Túlnyomó részben gatyás, bocskoros irni-olvasni tudókból került ki a mester úr, rektor úr. A jövedelem? Ismerem egy bácsit, akinek évi készpénz fizetése 12 forint volt (teljes ellátás mellett). Mikor megkapta, gyalog ment át a szomszéd városba eszimat venni; botjára akasztva vállán vitte haza — ismét gyalog —, hogy a drága jószág ne kopjon. Az új törvény akkor állapította meg az évi 300 forintot. Mennyi harcba-háborúba került ennek kivívása, legjobban bizonyítja, hogy már a 300 megállapításakor folyt a küzdelem annak bebizonyítására, hogy a 300 forint kevés, 400 legyen a minimum. Ennek abban az időben lehetetlenségnek, „túlzott követelésnek” ítélt mozgolódásnak lett a következménye, hogy az állami képzőt négy évesre emelték föl, megszüntették a felvételi és magánképzést, majd meglelt a 400 is. És milyen volt a külső helyzet, az élet? 150—200 gyermek egy hodályszerű pajtában, tan-szer, tankönyv nincs, de volt maponként kétszer templomozás, vitték az oktató urat mérföldnyi távolságokra temetni 20 kemény kraj-cárokkért. A fizetés? Csak éhenhalás ellen volt jó, de felügyelet? — no az volt: pap, káplán, presbiteriumi tagok, gondnok, esperes, kör-lelkész, körtanító, egyházmegyei tanácsbírák, falusi bíró, jegyző, orvos, szolgabíró, tan-felügyelő és még tucatnyi más potentát, akit a felsőbbség mind rászabadított a felekezeti tanítóra. Ezeknek mindenképp joga volt *ellen-őrízni a tanítót*, hanem egy sem akadt, aki a fizetés megadásáról gondoskodott volna...

Azonban a *tanév* is fűrcsa formán volt: virágvasárnapján *egzámén*, aztán szélnek ment a társaság, hogy *beszoruláskor* kezdjen ismét összeverődni. Hanem bójtben: félévi vizsga! Ez volt a helyzet imitt-amott még 40 évvel ezelőtt is. Ma már talán valamivel javult a helyzet. Ennek fejében persze megérkezett az

ötéves kiképzés, közeledik — helyesen? — az érettségi, alap és más ilyen *természetes fejlődési* mozzanat, változás.

De el ne bízd magadat édes öcsém, mert a tanító tekintélye ma sem sokkal különb, mint régen. Példa kell? Figyeld meg az írók, szindarab írók munkáiban szerepeltetett tanító-alakokat! Figyeld meg, emlékezzél, miféle rendeletekkel szorítják a tanítót közigazgatási munkára! Népszámlálás, szavazók, tyúkok, tankötelesek, házak, állatok összeírására stb. a tanítót fegyelmivel keesegtetve egyszerűen *kirendelik!* A tanító régen is, ma is a köz-igazgatás kulija. Így volt, így van.

Ezer gazdánk volt és van, aki parancsolt és parancsol, intézkedik, vezet, utasít, — egy sincs, aki érdekünket *önzetlenül* szívében viselné!

Hanem, ha szükség van ránk, akkor még a főispánnak is „Édes tanító úr” vagyunk! Különösen választások alkalmával értékelnek *bennünket?* Dehogy bennünket: a korteskedésre alkalmas, felhasználható Senkit! Mert a közönséges (csendes) időben meg sem látják a szegény tanítócskát. Merje tagadni valaki!

Levegők vagyunk előttük. Legjobb esetben: *elégedetlen elem*.

Hogy mi ennek az oka? Lehet, hogy magunk is. De főképpen az írók, akik szármalmas figurának állítják a közönség elé a *tanbetyár-t*.

Íme egy eklatáns példa:

II.

Rákosi Viktor: Polgárháború (Révai, 1903.) 17. és következő lapokon így ír (kivonat): Úgy látszik, a tanító úr bölcs férfiú volt, aki a falunak mindig azon a pontján állt, ahol legkönnyebben érhetik ebédre szóló meghívások. Látszott is rajta, nagyon rászorult arra, hogy ebédre meghívják. Példátlanul kiéhezett alak volt. Sovány, beesett arcú, sovár tekintetű; szája nagy, fogai hatalmasak. Mikor jött Márton úr felé, állkapcsát már előre mozgatta, hogy így ebédig bizonyos erősebb lendületbe jöjjön.

— Borbála, tálalj!...

Petrás úr állkapcsa ekkorra már erőteljesen mozgott. A konyhából édes zene, a sülő liba sistergése hallatszott ki... Márton úr betámolygott az ebédlőbe. Petrás előre nyújtott nyakkal utána. A leves már a tányérban párolgott. Petrás csodálatos gyorsasággal bekana-lazta. — *A levest nagyon szeretem*, szölt Petrás mikor az utolsó kanál tartalmát a feneketlen mélységbe küldötte. — Vegyen még! — Petrás telemerte a tányért, nagy karaj kenyeret szelt, beleaprította s változatlan mohósággal be-kebelezte. Aztán még egy karaj kenyeret szelt, megszóta, megpaprikázta s óriási falatokban nyelni kezdte. Az efféle puha szubstanciát ő meg sem rágtá. Azzal csak időt veszteget az ember s az élet olyan rövid. Mire Borbála be-jött a libával, Petrás úr már a harmadik kenye-ret szelte... Borbála mérgesen letette a libát.

— *A libát nagyon szeretem*, szolt a tanító csillogó szemekkel s két hatalmas darabot kiemelt. Most már a fogai is kezdtek csattogni; koronként tenyérnyi nagyságú kenyérdarabokat mártott a zsírba s utána újult erővel folytatta a peccenyézést. Így ehettek partrajutáskor az Almanzor spanyol vitorlás hajtóöröttjei, kik tíz napig étlen-szomjan hányódtak a tengeren. Sáska irigy tekintettel nézte a mutatványt. Csak egyék, tanító úr és a doktort a másik szobába vezette. — Eredj az ebédlőbe, jut elég neked is. A doktor az ebédlőbe ment s leült a tanítóval szemben. Szemei az üres peccenyésztálra meredtek. Hová tette tanító úr a libát?... — Hová tettem? kérdé Petrás indignálódva. Nem szoktam én semmit eltenni. Megettem! És ezzel rohamot intézett az utolsó falat libacomb ellen. A doktor ámulattal nézett a sovány emberre, majd az előtte levő csontgarmadára. Borbála egy félrúd szalámit tett a doktor elé, aki megnézte óráját és elbúcsúzott... Ezzel Márton úr kimászott az ágyból. Babi, adj valamit enni. Ott van a szalámi az asztalon. Ebből kiténik, hogy igen kevésbé ismerte Petrás Benjámint tanító urat. A szalámi nem volt ott, kihült hamvait egy madzag képviselte, mellyel a vége be volt kötve. Petrás úr nyugodt, anyagi mosollyal tekintett a madzagra és szóla: *Nagyon szeretem a szalámit.*

— Ember..., maga azóta mindig evett?!

— Mindig — felelt némi büszkeséggel Petrás úr...

III.

Ilyen *írásművek* az okai, hogy a tanító a közönség előtt még ma is *csak tanító*. Magunkban is van sok hiba. Legnagyobb talán az, hogy érezzük önértékünket és érzékenyen érint a társadalom, a felsőség hideg, rideg viselkedése.

A felsőség bűnös, mert ha szívében viselné leghűségesebb fullajtárainak ügyét, nem engedné, hogy az összes iskolafönntartók olyan arepirító követelményekkel álljanak elő a pályázati hirdetményekben, ahogyan teszik.

Az egyszobás lakás — a helyi hozzájárulás 10%, a többi államsegély —, harangoztatásért 4 q búza, köves út és villanyvilágítás van, válaszbélyeges boríték, jó zenészek előnyben, 44 értékesítőes összjövedelem, személyes megjelenés önköltségen és még sok cifrábnál-cifrább kikötés nem nagyon esábitja az öt-évfolyamos tanult fiatalembert, hogy pl. valami embernemlakta tanyára elmenjen költségek, különösen azért, mert a pályázati hirdetések ugyan erősen felsorolják a kötelelességeket: osztály (osztályok) vezetése, kántorság, kántor helyettesítése, kanonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén helyettesítés, ifjúsági egyesület, énekkar, dalárda, missziói munka, egyházi jegyzőség, leventeoktatás, vasárnapi iskola, ismétlősök, német nyelv tudása, legátusok el látása, gazdasági továbbképző és a jó Isten a

megmondhatója, mi mindenféle potyamunkát követelnek a pályázótól.

És mégis akad *juttató*! Persze, mert hiszen élni csak kell! És *ezt* a helyzetet használják ki a hirdető! Ezt a helyzetet pedig mi magunk is segítettük megszületni, mert mikor mi pályáztunk, előnyeinket, több tudásunkat domborítottuk ki és vállaltunk tücsköt-bogarat, csakhogy révbe jussunk. Ugye, így volt?!

Miután azonban az a sok ingyen munka nemcsak a *méltó a munkás a maga bérére* elvvel ellenkezik, hanem egyenesen lehetlenné teszi a főfoglalkozás — a tanítás — teljesítését és családi élet élését: valami arkánomot kell keresni és találni a *gyökeres* változásra.

Legegyszerűbb lenne, ha egyáltalán senki sem jelentkezne a képzőkben jelvételekre. Sem fiú, sem leány. Lehetlenség, hogy ha azok a fiatalok — és szüleik! — megismernék a tanítóság mai *valódi* helyzetét, akadjon áldozat, aki ezt a keserves kenyeret megóhajtana!

És vajjon ez esetben mit tudna cselekedni az a sok *intéző, parancsoló, jönök*, aki még ma is per *az én tanítóm* emlegeti az oktató urat?! Mehetne ő maga a 100—150 gubancos vadon-nőtt gyermek közé! Csak egy hétre! Akkor majd megtudná — talán! — érteni, mi az a tanítóság, ki az a tanító?! És *talán* magába szállna...

Miután azonban említett orvosság nem a jelenre vonatkozik, hanem a jövőt festené szebb színűvé és mert — egyelőre — nem akarom azt az eszmét általánosítani és érdekében lármát ütni — mást ajánlok.

Fizetésünk koldus alamizsna. Megélésre is alig-alig elég. Felesleges garasunk, de időnk sincs: ennélfogva *szüntessünk meg minden önként vállalt kultúrterhet, mellékfoglalkozást. Ne vegyünk könyvet, ne járassunk semmiféle lapot, ne vállaljunk bizalmi állásokat, választmányi tagságot, vezetést, mindent hagyjunk ott*, hiszen van ügyis elég mellékfoglalkozásunk — hivatalból.

Ha ajánlatom nem *pusztában elhangzó szó* lesz, hanem ebben, vagy más hasonló formában az ossztanítóság elfogadja és keresztülviszi: — ebben az esetben biztosan szép lesz a jövő és ha már mi *öreg*ek és a mai *javakorbeliek*, nem javíthatunk helyzetünkön, megmenthetjük fiainkat-leányainkat attól a mérhetetlen keserűségtől, amelyben nekünk a legfelsőbb *tanügyér*-től lefelé, de az egész vonalon részünk volt és van!

Mert a tanító még ma is csak rabszolga, akivel *kibabrál* minden *hivatalból* feljebbvaló.

Van kivétel? Ha van: csak a szabályt erősíti!

Budapest.

Horváth E. János.

A végrendelkező Isten tornácában áll; keresd útmutatóul Krisztust s megtalálod az Ő kiesinyeiben.

TUDÓSÍTÁS

A debreceni egyházmegye

folyó hó 24. és 25. napjaiban ülésezett Debrecenben. Az első napon előkészítőbizottsági gyűlések voltak, a második napon a rendes közgyűlés és a bírósági gyűlés ment végbe. Ma már ez az egyházmegye is évente csak egyszer tart gyűlést, ezért áll mostani tárgysorozata közel 100 pontból. A mai idő súlya és terhe, az anyagiakban való megfogyatkozás ránehezedett nagyban egyházmegyénkire is, fojtogatja annak intézményeit, belső és külső életét. A legtöbb gyülekezetben hónapok óta nem tudják fizetni a lelkipásztorokat és tanítókat. Hová vezet ez, ha még sokáig tart? Türelemre, kitartásra és megmaradásra kéri és inti a traktus érdemekben és bölcsességben gazdag, öreg esperese megnyitó beszédében a csüggedő és panaszkodó lelkeket. Kedvesen emlékezett a közgyűlés az egyházmegye legöregebb papjáról, Szabó József bárándi lelkipásztorról, aki immár 50 esztendeje forgolódik nagy hűséggel az Úr oltára körül. A tisztikar megbízatása lejárt, a választást elrendelte a közgyűlés. Hálás szívvel mondanak köszönetet a kitűnő előjáróknak, ismételt megválasztásuk nyereség lesz az egyházmegyére. Különböző bizottságok számát finánciális okokból felére apasztják. A stóla rendezését jobb, nyugodtabb időre halasztják! A tanügyi előadó szerkesztette népiskolai ügyviteli útmutatót, amely a maga nemében páratlan és nélkülözhetetlen minden iskolánál, a gyűlés jegyzőkönyvének függelékében kinyomatni rendeli. A missziói munkát az elmúlt évben is dicséretes buzgósággal és szép eredménnyel végezték, különösen a szegénygondozási ágat kultiválták hathatósan. A leventék lelkigondozására kiváló gond fordítottassék. A szekták nem szűnnek meg itt se aknamunkát végezni, pár helyen vallásérelmet követtek. el Régi, értékes könyveket, iratokat az egyházak vagy külön záros helyen őrizték, vagy adják be a debreceni nagy könyvtárba. Jókedvű adakozók vannak még most is. Néhány hagyományról és adományról hallottunk örvendező szívvel jelentést. Így örültünk az iskolaépítésekről szóló híradásnak is. A Szeretetszövetség ismertetésére propaganda-napot tartat az egyházmegye és a tagok sorába 100 P díjjal lép. Több kisebbjelentőségű ügy nyert még elintéztést, délután pedig a bíróság ülésezett két komolyabb természetű és több jelentékeltelen fegyelmi és közigazgatási ügyben. — A gyűlést áhítattal kezdtük és végeztük.

Sz. I.

A debreceni nagytemplom képét viseli az árvabélyeg: igen, templomot építünk azokkal, a szeretet, a kötelesség templomát!

IRODALOM

Népiskolai neveléstan. A tanítóképzőintézet tanításterv alapján írta dr. Imre Sándor. Budapest, 1932. A „Stúdium”-könyvesbolt főbizománya. IV., Múzeum körút 21. Ára 4 P, 160 lap. E könyv, amelyet különösen a magyar protestáns tanítóképzőintézetek oly régen várnak, nem mély, elvont elméleteket tartalmazó munka, hanem hasznos tanácsokat osztogató bizalmas barát képében lép a nyilvánosság elé. Szerző a nevelés súlyos kérdését könyvében nem szédítően nehéz feladatoknak tünteti fel, hanem olyanoknak, amelyeket szeretettel, odaadással, buzgó igyekezettel meg lehet oldani. Már az előszóból kitűnik, hogy e munka nemcsak tájékoztatás, hanem egyszersmind bátorítás, buzdítás akar lenni a tanítójelölteknek. Ez az alapelgondolás, valamint az a felfogás, hogy nem a szürke elméletek, hanem a tapasztalati életből leszűrt igazságok nevelnek és tanítanak, végighúzódik az egész könyvön, amely éppen ezért lényegesen különbözik az eddigi magyar neveléstan munkáktól s bizonyára a tanítójelöltek, tanítók lelkéből maradandó áldásos hatást fog kiváltani. A munkának nemcsak a felfogása új, hanem az ökonomiája is. Nem vezet egyszerre idegen területre a növendékeket, hanem olyan mezőn mozog, amelyet a tanulók a negyedévig tanult pedagógiai tárgyakból: testtanból és lélektanból ismernek. Az adott ismeretekhez fűzi a nevelés elveit. Nem tárgyalja külön a szorosabb értelemben vett nevelést, valamint az oktatást, hanem a kettőt egybeolvasztja azon Herbart-féle felfogásnak megfelelőleg, hogy a mi nevel, az tanít és a mi tanít, az nevel. Amint az értelmi embert nem lehet elválasztani az erkölcsi embertől, úgy az értelemre ható oktatást az érzületre ható neveléstől sem lehet külön elszakítani.

A könyv az általános ismeretek (tanítói hivatás, a nevelés fogalma, célja és feladatai, eszközei, korlátai és sikerének feltételei, szervezete. Az iskolai munka, az iskolai növendékek az iskolai élet szervezete) közlése után tér át az iskolai nevelés ágaira. Itt a Locke által bevezetett hármass felosztás alapján áli: A) Testnevelés, B) Értelmi nevelés (oktatástan), és C) Erkölcsi nevelés. Bár általában a nevelés és oktatástantól teljesen elkülönítve szokták a módszertant tárgyalni, szerintem az Oktatástan második része gyanánt oda lehetett volna illeszteni a szintén az értelmi nevelés körébe eső módszertant, amennyiben minden tárgynak, amelyet a módszertanban feldolgozunk, megvan a maga nevelő hatása, sőt magának a módszeres eljárásnak is, amellyel a gyermek lelkületéhez akarunk férközni. A nevelés célja szerző szerint az erkölcsös jellem, vagyis személyiség, amit Felméri etizált individualitásnak nevez. Szerettük volna azonban, ha az alapfogalmak körében, vagy az erkölcsi nevelésről

szóló fejezetben szerző foglalkozott volna a jellemannel (charakterologia), a gyermek erkölcsi- és vallási fejlődésével, a fegyelem eszközeivel (szeretet, tekintély, jutalom, büntetés). Igaz, ezeket a fegyelmi eszközöket agyonemlegetjük a neveléstanokban, de nélkülözni nem tudjuk. Ezekről a kérdésekről a Németországban legelterjedtebb Neveléstan (Dr. A. Stössner: Erziehungslehre. Leipzig, 1921.) lapokon át tárgyal. Helyet foglalhattak volna még a könyvben a következő fejezetek: Felügyelet. Olvasmány. Iskolai kirándulások. Az iskolát elhagyott ifjúság gondozása stb. Újítás a könyvben a többi neveléstan munkákkal szemben, hogy sokat foglalkozik úgy a növendékekkel, mint a tanítóval. A tanítóra vonatkozó fejezetek: A tanító személyének erkölcsi jelentősége, a tanítói szolgálat megkezdése, a tanító az iskolán kívül. Függetlenül ismerteti a neveléstudomány fogalmát s útmutatást ad a neveléstan kérdésekre a magyar irodalomban.

A munkát a nagynevű szerző nemes egyszerűséggel írta meg s ez mindnyájunknak feltűnik, akik hozzá vagyunk szokva a közismert neveléstanok dagályos irányához. Ilyen egyszerűen csak az tud írni, aki teljesen átérti tárgyát, aki tudja, hogy mit akar mondani s mit kell mondania. E munka olvasása nagy lelki haszonnal jár minden pedagógusra s különösen nem szabad hiányozni a népiskola egyetlen pedagógusának az asztaláról sem. Helye ott volna a pedagógia világirodalmában, lefordítva valamely világnyelvre. Fájdalom, mint minden magyar tudománnyal, úgy a neveléstudománnyal is úgy vagyunk, hogy az ebben rajló kincseket csak szűk határok közé szorított nemzetünk élvezze s azokról a külföld nem vesz tudomást. Pedig dr. Imre Sándor eredeti pedagógia felfogásával, kristálytiszta megállapításával, a pedagógia minden ágát átfogó képességével mindenképpen hivatott arra, hogy ne csak nekünk, hanem a külföldnek is szolgálatot tegyen az emberi lelkeket átalakító nevelés széles mezején.

Dr. Veress István.

KÜLÖNFÉLÉK

Arany emlékünnepele a Kistemplomban. A Piac-utcai egyházzsolt folyó hó 23-i kistemplomi vallásos estélyén Arany emlékünnepelet rendezett, a halhatatlan költő halálának ötvenéves fordulójára alkalmából. Uray Sándor lelkész prédikált, dr. Mitrovics Gyula egyetemi tanár pedig Aranyról tartott tömör előadást.

A debreceni Kálvinisták Templomegyesülete október 27-én délután 5 órakor a Kollégium dísztermében reformációi emlékünnepelet rendezett. Dr. Soós Béla tanítónőképzőintézeti tanár előadásában Luther és Zwingli koráról

hű képet rajzolt. A műsort ének és szavaltat egészítette ki.

Dr. Révész Kálmán a boldogemlékezetű püspök irathagyatékait fia: dr. Révész Imre, a tiszáninneri egyházkerületnek ajándékozta azzal a kikötéssel, hogy a lepecsételt iratokat 20 évig felbontani nem lehet. Az iratokat az október 12-i közgyűlés köszönettel fogadta s a kerület levéltárába elhelyezni határozta.

A Dóczy-intézet gimnáziuma október 22-én, Arany János halálának ötvenéves fordulóján, Arany emlékünnepelet rendezett az intézet tornatermében. — Megnyitó beszédet Koncz Aurélné igazgató mondott, Arany emlékezetéről Péterffy László tanár tartott beszédet. A leánygimnázium növendékei Arany: Pázmány lovag c. vig balladáját és A gyermek és a szívárvány allegóriáját adták elő.

A Magyar Evangéliumi Keresztyén Diákszövetség debreceni csoportja október 24—26-ig esténként fél 6 órai kezdettel előadásokat rendezett eszmecserével a központi egyetemen. Radikális keresztyénség címen 24-én este Kulin György tanár, a MEKDESz főtájkára tartott bevezető előadást a fiúknak, A modern női ideál-ról pedig Ditrói Edit a leányoknak, 25-én este a Déri-múzeum előadótermében a Diákvilág sajtóestje volt, amelyen nagy közönség előtt dr. Tankó Béla és dr. Karácsony Sándor tartottak előadást. 26-án Nagy István lelkész Debrecen és a diák címen tartott előadást. Este fél 8 órai kezdettel a Csapó-utcai egyházzsolt Szappanos-utcai gyülekezeti otthonában teaest volt, amelyen dr. Dancsházy Sándor lelkész A mai diák és az Evangélium-ról szólott az összegyűlt diákoknak.

A KIE Nemzeti Bizottságának elnöke ismét dr. Tóth Miklós kúriai bíró lett. Alelnökök: Dr. Eördögh Árpád közigazgatási bíró és dr. Scholtz Oszkár ny. jogügyi főtanácsos, jegyző: Dr. Hajdú Gyula orvos. A Nemzeti Bizottság tagjai: Dr. Batiz Dénes, Baksy István, Bácsi Sándor, Clementis György, vitéz dr. Csia Sándor, Falábú Dezső, dr. Hilscher Zoltán, Kellő Gusztáv, dr. Kocogh András, Kovács Lajos, dr. Kovács J. István, dr. Merétey Sándor, Muraközy Gyula, Németh Gyula, Németh Károly, Bilkey Pap István, Pusztay József, dr. Szabó Sándor, Szőnyi Sándor, Tóth László, Varga István, dr. Vásárhelyi Dezső, id. Victor János, dr. Victor János.

A magyar református sajtó eseménye a Soli Deo Gloria Szövetség új lapja ez: „Új Magyar-ság”. A történelmi szerepét meglátó és azt vállalni kész magyar kálvinizmus jelentkezése. E lapon keresztül az újjászülető kálvinizmus beáll a magyar jövő égetőbb eseményeinek vonalába. Egész évi előfizetési díja 4.— pengő. Csekket a kiadóhivatal küld Budapest, IX. ker. Üllői-út 25. I. 9.

A Keresztyén Család Képes Naptára kilencedik évfolyama az 1933. évre október hó végén megjelenik. Az 1933. évre kiadott naptárkötet ára 80 fillér. Ebből az árból a terjesztőknek még engedményt is adnak. A naptárt bizományba is készséggel adják. 1933 január 5-ig való elszámolásra. Kiadóhivatal: Budapest, VI. Hermina út 37.

„**Forrongó lelkek**“ címen közöl Nádházy Bertalan tollából kitűnő párbeszédet az Ébresztő októberi száma. Munkanélküli fiatal emberek foglalkoztatására részletes munkatervet találunk benne. A bibliai eszmecserék a keresztyén hit alapigazságaival foglalkoznak, illusztráló történetekkel és a beszélgetést megindító kérdésekkel. Közöl a lap továbbá reformációi szavaló-kórust. A mellékleten öt nótát találunk, reklámrajzokat és lombfűrészrel készíthető játékraszokat. Előfizetése félévre mindössze 2.— P. Kérjen mutatványszámot a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségétől, Budapest, Horánszky-utca 26.

Ifjúsági sajtótermék alig tett még olyan népszerűsége szert, mint a KIE mozgalom kiadásában megjelenő két kis lapocska, az „Evangelikus Ifjúság“ és „Református Ifjúság“, az első az elmúlt télen rövid néhány hét alatt 1000, a másik pedig 2000 előfizetőt kapott. E közkedvelt kis lapok október második felében ismét megjelennek. A lap Magyarországon a legolcsóbb újság, előfizetése 10 számra mindössze 50 fillér. A legszegényebb földműves, vagy munkás ifjú is megrendelheti. Megjelenik novembertől márciusig kéthetenként. Kérjük lelkészeinket és tanítóinkat, hogy vezessék be a kis lapot ifjúságunk körébe. Mutatványszámot szívesen küld a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége, Budapest, Horánszky-utca 26.

Hivatalos értesítés.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől.
3234—1932. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli nagytiszteletű Esperes urakhoz és valamennyi tanintézet tek. Igazgatóságához.

Tudomásulvétel céljából újból felhívom figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium kiadásában megjelenő *Hivatalos Közlöny* 1928 június hó 15-én megjelent 11. számában alábbi címen közzétett rendelethez:

„32,767—1928. VI. sz. — Női kézimunka tanításánál hazai gyártmányú fonalak használata.“

Atyafiságos szeretettel:

Debrecen, 1932 okt. 22.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől.
3248—1932. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli nagytiszteletű Esperes urakhoz.

A lelkészi járandóságoknak, úgymint: kongrua, korpótlék és családi pótlék havonkénti rendszeres folyósítását a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 6000—1932. II. sz. intévényével október 1-től kezdődően hatáskörömbé utalta, miből folyóan a most érintett járandóságoknak számfejtésével és utalványozásával az egyházkerületi és kollégiumi gazdasági hivatalt bíztam meg. Amidőn erről a körülményről Nagytiszteletedet értesítem, egyszersmind az illetményre jogosítottak pontos nyilvántartása s az őket megillető havi járandóságoknak helyes számfejtése és utalványozása céljából arra kérem fel, hogy minden időközi személyi változások és egyéb igényváltozásokról, pl. nyugdíjbamenetel, más állomáshelyre történt megválasztás, elhalálozás stb. úgyszintén a családi állapotban beállott változásokról (megnősülés, gyermek születése, vagy elhalálozása stb.) esetenként és lehetőleg *soronkívül két egyenlő példányban* személyváltozási jelentést méltóztatassék hozzám betérjeszteni.

Az ily jelentések egyike a vallás- és közoktatásügyi miniszterium illetékes ügyosztályához lesz felterjesztve, másik példánya pedig az egyházkerületi gazdasági hivatalhoz fog megküldetni.

Atyafiságos szeretettel:

Debrecen, 1932 október 22-én.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A mezőberényi református egyház pályázatot hirdet a II. kántortanítói állásra. Javaldalom: természetbeni lakás, 20 mm. búza, 20 mm. árpa (35 egység), államsegély, stóla. Kötelesség: a presbilérium által kijelölt osztályok vezetése, kántori teendők végzése, belmissziói munkában segédkezés, egyházi énekkar vezetése, egyházi jegyzőség vállalása. — Pályázati határidő november 20. Szabályszerűen felszerelt kérvények válaszbélyeggel együtt a református lelkészi hivatalhoz küldendők.

Mezőberény, 1932 október 26.

Sérlő-Radits István,
református lelkész,
iskolaszéki elnök.

TARTALOM: R. I.: A reformáció kísértései. — Közélet: Pinkóczy Gusztáv: Kényszernyugdíjazás. — Iskola: Horváth E. János: Multunk, jelenünk, jövőnk. — Tudósítás: A debreceni egyházmegye gyűlése. — Irodalom. — Különlélek. — Hivatalos értesítés: Körlevelek. Pályázat.

Laptulajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák Lászlóharang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RÁVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOSvasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Különös fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gepek.

Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1932—2017

Protestáns egyházi irodalom!

- Dr. Baltazár Dezső: Elég nékem az Isten kegyelme (Prédikációk)** . . . . . 1.—
— **A próbáltatások idejéből** . . . . . —.50
Csűrös: Pédának okáért. I. 2.80
Czeglédy Emánuel: Baltazár Dezső református püspök életrajza 2.50
Debreczeni István: Kicsoda ez? (Prédikációk). . . . . . 5.—
— **Sírjatok a sírókkal (Temetési beszédek)** . . . . . 4.—
Dr. Erdős Károly: Méliusz világító lámpásának sugarai. . . . . . —.30
Fosdick: A szolgálat értelme 4.40
Györy Elemér: A kettős tüzes nyelvek fényében (Prédikációk) 5.50
Dr. Illyés Endre: A magyar református földművelő nép lelki élete 2.90
Dr. Incze Gábor: Keresztelési beszédek . . . . . 3.—
— **A magyar református imádság a XVI. és XVII. században** . . . . . 6.—
— **Az Úr áldassék! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira)** . . . . . 7.—
Kovács János: Gyalogösvény (52 ifjúsági prédikáció) . . . . . 4.—
Dr. Sz. Kun Agóta: A debreceni református Nagytemplom . . . . . 3.—
Makkai Sándor: Öntudatos kálvinizmus 3.60
Musnay: Újszövetség . . . . . 8.—
— **János evangéliumának és leveleinek magyarázata** . . . . . 4.—
— **A magyar biblia története** 1.20
Orosz Tamás: Napsugár a szent berkekben . . . . . 4.—
Révész Imre: Kálvin élete . . . . . —.80
— **Révész Imre élete** . . . . . 8.—
Dr. Révész Imre: Az ige fénye (Prédikációk). 1.20
Szabó Gyula: Sötétségből világosság legyen! (Prédikációk) . . . . . 3.—
S. Szabó József: A debreceni református kollégium tanárai és kiválóbb növendékei 3.20
Szalonnás János: A református leány (Kötve) . . . . . 6.—
Dr. Török István: A Barthei theologia elméleti és gyakorló-lelkészi szempontból . . . . . —.50
— **Barth Károly theológiájának kezdetei** . . . . . 3.—
Varga József: Korádkönyv . . . . . 6.—
Dr. Vasady Béla: A hit misztériuma . . . . . 7.—
Vincze Elek: Mi láttuk az ő dicsőségét... (Prédikációk) . . . . . 5.—
Vincze Károly: Istennek angyalai . . . . . 4.—

Fenti művek kaphatók:

„MÉLIUSZ“könyvkereskedésben, Debrecen,
Ferenc József-út 26. szám alatt.